

RADNO PRAVO-TEMATSKI PLAN I PROGRAM

školska godina 2021/2022.

Prof. dr Draško Bosanac, bosanacdrasko@yahoo.com

1. OSNOVNA LITERATURA

- Draško Bosanac, Radno pravo (treće izmenjeno i dopunjeno izdanje), PIPF, Beograd, 2020.

2. DODATNA LITERATURA

- Mijal Stojanović, Aleksandar Matić, Radno pravo, 2017;
- Zakon o radu sa izmenama i dopunama iz 2018. godine i posebni zakoni o pitanjima rada (Zakon o državni službenicima, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu itd.).

3. PREDISPITNE OBAVEZE

3.1 Aktivnosti u toku predavanja (maksimalni broj poena 15)

Studentima se preporučuje da posećuju predavanja. Prisustvom na predavanjima student može da ostvari maksimalno 15 poena.

3.2. Praktična nastava-vežbe (maksimalni broj 15 poena)

3.3. Seminarski rad (maksimalni broj poena 20)

Studenti su dužni da urade seminarski rad **slobodnim izborom teme** iz predmetne materije, poštujući opšte uputstvo fakulteta za izradu seminarskih radova (objavljeno na sajtu fakulteta) i uputstvo predmetnog profesora. Napisan seminarski rad studenti šalju profesoru Drašku Bosanac, na e-mail adresu: bosanacdrasko@yahoo.com ili ga predaju u štampanom obliku, ako iz bilo kojih razloga nisu rad mogli dostaviti u elektronskoj formi.

Prilikom slanja seminarskog rada, studenti su u obavezi da u propratnom tekstu e-mail-a navedu lične podatke: ime i prezime, broj indeksa i broj grupe u kojoj slušaju nastavu. Studenti su u obavezi da svoje radove dostave do roka koji odredi profesor.

Seminarski radovi se ne dostavljaju u štampanom obliku pre, posle i/ili na dan održavanja ispita, osim izuzetno, u dogovoru sa profesorom.

Seminarski radovi koji ne sadrže **pozitivnopravna rešenja (važće norme)**, već samo ranija, a da to nije u konkretnom slučaju cilj obrade teme, ***biće vraćeni na doradu*** ili, ako za doradu nema vremena, ***biće bodovani sa minimalnim brojem poena*** u slučajevima kada delovi rada odgovaraju izabranoj temi u nekim aspektima.

3.4. Kolokvijum (maksimalni broj poena 20)

Kolokvijum je u obliku test pitanja i obuhvata gradivo od strane 14 do strane 66 iz knjige Radno pravo, autor Draško Bosanac (u elektronskoj formi), zaključno sa tematskom jedinicom "Noćni rad i rad u smenama" ili **sa 35. ispitnim pitanjem**

4. ZAVRŠNI ISPIT (maksimalni broj poena 30)

Završni ispit student polaže pismeno ili usmeno i obuhvata gradivo od strane 66 do strane 181 iz knjige Radno pravo, autor Draško Bosanac (u elektronskoj ili štampanoj formi formi), prema listi pitanja koja je data u nastavku-od **ispitnog pitanja 36. do, poslednjeg, 117.**

5. UPUTSTVO ZA IZRADU SEMINARSKOG RADA IZ PREDMETA RADNO PRAVO

Koristiti opšte standarde fakulteta za izradu seminarskih radova i dodatak (uputstvo u nastavku) profesora tim standardima.

U P U T S T V O

ZA IZRADU SEMINARSKOG RADA IZ PREDMETA RADNO PRAVO

Izbor teme seminarskog rada je **slobodan** i zavisi od zainteresovanosti studenta za pojedine institute. Predmetni profesor može, u određenim slučajevima, zadati teme čija je izrada obavezna.

Seminarski rad treba da ima sledeće elemente:

- naslovnu stranicu,
- stranicu sadržaja,
- uvod,
- razradu,
- zaključak, i
- stranicu citiranih dela.

Obim rada: najmanje 12 stranica uvoda i razrade teme (znači, bez naslovne stranice, sadržaja i citiranih dela).

Naslovna stranica sadrži: naziv seminarskog rada (naziv teme), ime i prezime studenta, naziv predmeta na koji se rad odnosi, naziv profesora kome se rad predaje, naziv fakulteta i mesec i godinu kada je rad napisan.

Stranica sadržaja sadrži naslove koji postoje u radu i brojeve stranica na kojima se naslovi nalaze. Naslovi se navode u fontu koji imaju u samom radu. Naslovi drugog i trećeg nivoa se navode ispod naslova prvog nivoa sa malim razmakom u odnosu na njega.

Uvod je uvertira u rad. Sadrži: implikacije teme sa opštim društvenim pojavama,

obrazloženje značaja istraživanja određene teme, kratki prikaz koncepta samog rada, napomene studenta u vezi konkretnog istraživanja i sl. Obično je oko jedne stranice.

Razrada sadrži materiju seminarskog rada, teme koja se istražuje.

Seminarski rad mora da sadrži fusnote (opcija u Wordu – „insert-reference-footnote“). Fusnote se navode uvek kada se koriste delovi teksta iz određenog izvora. Fusnote se ne stavljaju kada se objašnjava navedeni citat, kada se piše u kontinuitetu iz jednog izvora (samo nekoliko rečenica, posle se opet postavljaju), kada se pišu svoje reči, u zaključku, i sl. Fusnota sadrži: prezime autora, početno slovo imena, *naziv dela (italic)*, izdavača, grad izdavača, godinu izdanja dela, broj stranice na kojoj se citat nalazi. Stavlja se u navodnike, i prepisuje doslovce (**Primer:** Antonijević, Z., *Poslovi platnog prometa*, Finansijski studio, Beograd, 1970., str. 5). Poželjno je da se manje doslovno citira, a da se više parafrazira materija iz raspoloživih izvora. Fusnota izgleda isto i u slučaju parafraziranja, osim što ispred prezimena autora stoji prefiks: "Vidi".

Zaključak je rezime, rezultat istraživanja, sumirani, parafrazirani rad na prostoru oko jedne stranice. U zaključku se navode i zapažanja istraživača (studenta koji piše rad), saznanja do kojih je došao, stavovi i sl.

Stranica citiranih dela sadrži navod celokupne literature koja je korišćena u radu (knjige, časopisi, Internet stranice, itd.). Dela se navode po azbučnom/abecednom redosledu. Navodi se redni broj, prezime i ime autora, u sledećem redu se nalazi godina izdanja dela, naslov (*italic*), naziv izdavača, grad izdavača, godinu izdanja. Podaci sa Interneta se navode na sledeći način: stranica, naslov, prezime i ime autora (ako je navedeno) i datum preuzimanja teksta sa mreže. Rad mora da sadrži **minimalno pet citiranih izvora (udžbenici, publikacije, naučni i stručni radovi, pravni izvori, internet izvori itd.)**

Napomena: Zabranjeno je kopirati, prepisivati i slično, bez korišćenja tačnih navoda. Radovi u kojima se koristi princip COPY-PASTE materijala, teksta ili delova teksta sa Interneta bez navoda neće se uzimati u razmatranje i takvi radovi će biti negativno ocenjeni.

Seminarske radove je, kako je napomenuto, potrebno dostaviti predmetnom profesoru u elektronskoj formi.

Beograd, 11.02. 2022. godine

Prof. dr Draško Bosanac
bosanacdrasko@yahoo.com

5.1 TEME ZA IZRADU SEMINARSKOG RADA

PREDLOG MOGUĆIH TEMA-NASLOVA ZA SEMINARSKE RADOVE IZ PREDMETA RADNO PRAVO

1. ULOGA RADNOG PRAVA U PRAVNOM SISTEMU
2. IZVORI RADNOG PRAVA
3. RADNI ODNOS (u različitim varijantama razmatranja-pojam, karakteristike, elementi, subjekti, prava i obaveze iz radnog odnosa, zasnivanje, prestanak, vrste i forme, itd.)
4. ZABRANA DISKRIMINACIJE

5. UGOVOR O RADU
6. RADNO VREME
7. ODMORI I ODSUSTVA
7. ZAŠTITA ZAPOSLENIH (opšta i posebna)
8. ZARADE, NAKNADE ZARADA I DRUGA PRIMANJA
9. VIŠAK ZAPOSLENIH
10. IZMENA UGOVORA O RADU (aneks ugovora)
11. ODGOVORNOST ZA ŠTETU IZ RADNOG ODNOSA
12. OSTVARIVANJE I ZAŠTITA PRAVA ZAPOSLENIH
13. RAD VAN RADNOG ODNOSA
14. KOLEKTIVNA PRAVA ZAPOSLENIH I POSLODAVACA
15. SINDIKAT ZAPOSLENIH I UDRUŽENJE POSLODAVACA
16. KOLEKTIVNI UGOVORI
17. KOLEKTIVNI RADNI SPOROVI
18. INSPEKCIJA RADA
19. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE
20. PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
21. OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI
22. DOBROVOLJNA OSIGURANJA

Pored navedenih naslova mogući su i drugi naslovi iz nastavne materije predmeta, slobodno formulisani, odnosno moguća je konkretizacija predloženih tema na odgovarajući način.

6. PITANJA ZA ZAVRŠNI ISPIT IZ PREDMETA RADNO PRAVO

Pitanja za završni ispit obuhvataju pitanja od 36. do 117., a u prilogu su data i ostala pitanja iz prvog dela udžbenika koja predstavljaju materiju za kolokvijum.

PITANJA

36. Odmori u toku rada (odmor u toku dnevnog rada; dnevni odmor i nedeljni odmor)
37. Godišnji odmor
38. Odsustvo uz naknadu zarade (plaćeno odsustvo)
39. Neplaćeno odsustvo-mirovanje radnog odnosa
40. Opšta zaštita zaposlenih-zaštita od zlostavljanja na radu (mobing) i zaštita ličnih podataka
41. Zaštita omladine
42. Zaštita materinstva
43. Porodiljsko odsustvo i odsustvo sa rada radi nege deteta
44. Odsustvo sa rada radi posebne nege deteta ili druge osobe
45. Zaštita osoba sa invaliditetom i zaposlenog sa zdravstvenim smetnjama
46. Obaveštenje o privremenoj sprečenosti za rad (bolovanje)
47. Zarada
48. Zarada za obavljeni rad i vreme provedeno na radu

49. Minimalna zarada
50. Naknada zarade
51. Naknada troškova i druga primanja
52. Obračun, evidencija i zaštita zarade i naknade zarade
53. Potraživanja zaposlenih u slučaju stečajnog postupka (Fond solidarnosti)
54. Prava zaposlenih kod promene poslodavca
55. Višak zaposlenih
56. Klauzula zabrane konkurencije
57. Odgovornost zaposlenog za štetu poslodavcu i za štetu koju je prouzrokovao trećem licu
58. Odgovornost poslodavca za štetu prouzrokovanu zaposlenom
59. Disciplinska odgovornost
60. Udaljenje zaposlenog sa rada (suspenzija)
61. Izmena ugovora o radu (aneks ugovora)
62. Osnovni principi prestanka radnog odnosa i razlozi za prestanak radnog odnosa
63. Sporazumni prestanak radnog odnosa i otkaz od strane zaposlenog
64. Razlozi za otkaz od strane poslodavca
65. Mere za nepoštovanje radne discipline, odnosno povredu radnih obaveza
66. Postupak pre prestanka radnog odnosa ili izricanja druge mere i neopravdani otkazni razlozi
67. Postupak u slučaju otkaza
68. Posebna zaštita od otkaza ugovora o radu, otkazni rok i novčana naknada
69. Pravne posledice nezakonitog prestanka radnog odnosa
70. Odlučivanje o ostvarivanju prava zaposlenih i rokovi zastarelosti potraživanja iz radnog odnosa
71. Zaštita pojedinačnih prava zaposlenih-arbitraža i sudski postupak
72. Zaštita pojedinačnih prava zaposlenih-posredovanje ili medijacija
73. Rad van radnog odnosa i njegov značaj
74. Privremeni i povremeni poslovi i ugovor o delu
75. Ugovor o stručnom osposobljavanju i usavršavanju (volonterski rad)
76. Dopunski rad
77. Fleksibilne forme zapošljavanja
78. Savet zaposlenih
79. Sindikat zaposlenih i udruženje poslodavaca-osnovna pitanja i osnivanje
80. Reprezentativnost sindikata i udruženja poslodavaca
81. Utvrđivanje reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca
82. Kolektivni ugovori (predmet i oblik; učesnici u zaključivanju; pregovaranje i zaključivanje)
83. Primena kolektivnih ugovora
84. Važenje i otkaz kolektivnog ugovora, rešavanje sporova, registracija i objavljivanje kolektivnog ugovora
85. Socijalno-ekonomski savet
86. Pojam i vrste kolektivnih radnih sporova
87. Mirno rešavanje kolektivnih radnih sporova (mirenje, posredovanje i arbitraža)
88. Štrajk zaposlenih kao metod pritiska
89. Bojkot i piketing kao metodi pritiska zaposlenih i lokaut kao metod pritiska

poslodavca

90. Ovlašćenja inspektora rada u nadzoru i značaj funkcije inspekcije rada
91. Kaznene odredbe Zakona o radu
92. Pojam, opšta pitanja i grane socijalnog osiguranja
93. Osnovna pitanja zdravstvenog osiguranja i pojam i načela obaveznog zdravstvenog osiguranje
94. Osigurana lica i druga lica osigurana za određene slučajeve po Zakonu o zdravstvenom osiguranju
95. Pravo na zdravstvenu zaštitu
96. Pravo na naknadu zarade za vreme privremene sprečenosti za rad (bolovanje)
97. Pravo na naknadu troškova prevoza kao pravo iz obaveznog zdravstvenog osiguranja
98. Utvrđivanje svojstva osiguranog lica u zdravstvenom osiguranju
99. Obezbeđivanje i ostvarivanje prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja
100. Ostvarivanje prava na novčane naknade u zdravstvenom osiguranju
101. Zaštita prava osiguranih lica u zdravstvenom osiguranju
102. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje
103. Penzijsko i invalidsko osiguranje-osnovna pitanja
104. Osiguranci po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju
105. Sticanje svojstva osiguranika po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju i lica kojima se obezbeđuju prava u slučaju invalidnosti i telesnog oštećenja prouzrokovanih povredom na radu ili profesionalnom bolešću.
106. Starosna penzija, prevremena starosna penzija i staž osiguranja sa uvećanim trajanjem
107. Invalidska penzija
108. Porodična penzija
109. Novčana naknada za telesno oštećenje prouzrokovano povredom na radu ili profesionalnom bolešću i pravo na naknadu pogrebnih troškova
110. Ostvarivanje prava na penziju pod posebnim uslovima
111. Penzijski staž (efektivno trajanje, uvećano trajanje i poseban staž)
112. Ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja
113. Korišćenje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i matična evidencija o osiguranicima i korisnicima prava iz ovog osiguranja
114. Organizacija i finansiranje penzijskog i invalidskog osiguranja
115. Dobrovoljno penzijsko i invalidsko osiguranje
116. Pravo na novčanu naknadu i na zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj nezaposlenosti i postupak za ostvarivanje prava
117. Dobrovoljno osiguranje u slučaju nezaposlenosti

PITANJA ZA KOLOKVIJUM

1. Pojam, predmet i sadržina radnog prava
2. Nazivi, metodi i značaj radnog prava
3. Odnos radnog prava sa pojedinim granama prava
4. Podela izvora radnog prava i heteronomni izvori radnog prava

5. Autonomni izvori radnog prava
6. Akti Međunarodne organizacije rada
7. Akti Organizacije ujedinjenih nacija i akti regionalnih organizacija (Evropsko radno pravo)
8. Međunarodni ugovori
9. Međusobni odnos domaćih i međunarodnih izvora radnog prava
10. Međusobni odnos domaćih izvora radnog prava
11. Osnovna načela radnog prava-pravo na rad i sindikalna prava i slobode
12. Pojam radnog odnosa
13. Bitni elementi radnog odnosa i elementi radnog odnosa koji nisu bitni
14. Opšti i posebni režim radnog odnosa i subjekti radnog odnosa
15. Prava i obaveze zaposlenih
16. Obaveze poslodavca
17. Obaveze poslodavca i zaposlenog i obrazovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje
18. Zabrana diskriminacije
19. Zasnivanje radnog odnosa i razvoj pravnih osnova zasnivanja radnog odnosa u našem radnom pravu
20. Ugovor o radu, zaključivanje ugovora o radu i stupanje na rad
21. Sadržina ugovora o radu
22. Opšti i posebni uslovi za zasnivanje radnog odnosa
23. Posebne vrste ili forme radnog odnosa
24. Probni radi i radni odnos na određeno vreme
25. Radni odnos za obavljanje poslova sa povećanim rizikom i radni odnos sa nepunim radnim vremenom
26. Radni odnos za obavljanje poslova van prostorija poslodavca
27. Radni odnos sa kućnim pomoćnim osobljem
28. Pripravnici i ugovor o pravima i obavezama direktora
29. Postupak i ostala pitanja zasnivanja radnog odnosa
30. Faktički radni odnos
31. Pojam i vrste radnog vremena
32. Puno, nepuno i skraćeno radno vreme
33. Prekovremeni rad
34. Raspored i preraspodela radnog vremena
35. Noćni rad i rad u smenama

METODI IZVOĐENJA NASTAVE

- konsultacije "*ex cathedra*",
- interaktivni metod, aktivnost i inicijativa studenata,
- analiza slučajeva iz prakse i pravna radionica (vežbe).

Ukupan fond časova predavanja za Beograd-svaki utorak u 16 časova. Raspoloživo vreme, od **30 školskih časova** u kome je moguće upoznavanje sa osnovima nastavnih pitanja, uz određene primere iz prakse (**vežbe** 2-4 časa). *Studenti u konsultativnim centrima imaju terminiranu nastavnu aktivnost shodno mogućnostima, a u stalnom kontaktu sa profesorom putem mejlova i onlajn platforma <https://onlinenastava.ppf.edu.rs>* (lozinka za ulaz je: online@ppf). **Kolokvijum** se održava 19.04. 2022.g., a **završni rad** (naknadni termin). Rok za dostavljanje **seminarskog rada** je 26.04. 2022.g., a njegova odbrana će biti održana 10.05. 2022.g.

OCENA ZNANJA (maksimalni broj poena 100)

Aktivnost	Broj poena
Aktivnosti u toku predavanja	15
Praktična nastava	15
Izrada seminarskog rada	20
Kolokvijum	20
Završni ispit	30
Ukupno poena	100

OSTALE NAPOMENE

- **ispitna pitanja** (117, formulacija koja obuhvata suštinu instituta), ispit ***pismeni ili usmeni***,

- **seminarski rad** (mogućnost izbora teme, poštovanje metodološko-tehničkih standarda), obaveza dostavljanja u određenom roku, izuzetno 10 dana pre početka ispitnog roka, **ocenjuje profesor; obratiti pažnju na aktuelnost izvora-pozitivnopravna rešenja; vraćanje radova.**

- **kolokvijum-obuhvata oko 33% ukupnog gradiva- prvih 35 ispitnih pitanja** (20 poena),

- **završni ispit-obuhvata sledećih oko 67% gradiva-82 ispitna pitanja** (30 poena), što znači da je moguće ostvariti u predispitnim aktivnostima **70 poena** sa pripadajućom ocenom (8-osam).

- **konačna ocena** dobija se na osnovu zbira poena iz predispitnih i ispitnih obaveza,

- **moćnost kontinuiranih konsultacija** o svim pitanjima predmeta i pripreme ispita:

bosanacdrasko@yahoo.com.

CILJ IZUČAVANJA PREDMETA RADNO PRAVO

Cilj izučavanja predmeta je sticanje osnovnih znanja o bitnim institutima radnog prava, o konceptualnim osnovima doktrine i prakse radnog prava, o zakonskim i teorijskim rešenjima angažovanja rada i odnosa povodom rada u koje stupaju poslodavac i zaposleni, odnosno angažovani izvršilac, u našoj zemlji, sa određenim osvrtom na uporednopravna rešenja.

Naglasak je na sticanju znanja koja će omogućiti optimalnu primenu zakona u praksi u konkretnim pravni situacijama i tumačenju radnog prava u skladu sa temeljnim principima na kojima se ono zasniva.

ISHOD PREDMETA

Nakon primene raspoloživih nastavnih metoda i sredstava u predstavljanju radnopravnih instituta i odnosa studenti bi trebali da budu **osposobljeni** za primenu radnog prava u njegovim pojavnim oblicima koji čine množinu odnosa u koje stupaju učesnici odnosa povodom rada, sa konkretnim pravima, obavezama, odgovornostima. *Dalje razvijanje pravničkog mišljenja i pristupa pojedinom radnopravnom institutu, naročito u tumačenju pravnih normi i pronalaženju volje i stava zakonodavca.*

U praksi ćete se često, kao pravnik poslodavca ili nezavisnog organa ili institucije nalaziti između poslodavca i zaposlenog, sa pravom kao sredstvom rešavanja njihovih međusobnih odnosa. Odgovarajuća primena raspoložive norme je pitanje prava i pravičnosti.

SADRŽAJ PREDMETA

1. Teorijska nastava:

- pojam, predmet i metodi radnog prava, odnos sa drugim granama prava, izvori radnog prava, osnovna načela radnog prava,
- radni odnos: pojam, elementi, režimi, subjekti, zasnivanje (ugovor o radu), način zasnivanja, vrste, prava i obaveze zaposlenih i poslodavaca (individualna i kolektivna),
- ostvarivanje i zaštita prava zaposlenih,
- zaštita na radu (opšta i posebna),
- rad van radnog odnosa,
- socijalno osiguranje: zdravstveno osiguranje, penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguranje za slučaj nezaposlenosti

2. Praktična nastava-vežbe (zavisno od raspoloživog vremena i mogućnosti).

Radionički rad: analiza utvrđivanja pravnog domašaja načela i pojedinih instituta radnog prava;

- rešavanje pojedinih radnih sporova pred nadležnim institucijama (sudovi, arbitraže i sl.);

- **praktičan rad** na obradi radnopravnih instituta i pitanja (*“Zlostavljanje na radu /mobing/”*, *“Mirno rešavanje radnih sporova”*, *“Radno pravo i video nadzor”*), uz mogućnost angažovanja “gostujućeg” predavača o, praktično, aktuelnim temama.

- studije slučajeva o uslovima zaključivanja pojedinih ugovora o radu, kolektivnih ugovora i ostalih akata;
- studije o ostvarivosti zakonskih propisa u praksi;
- praćenje uporednopravnih rešenja.

Beograd, februar 2022. godine